RAHANDUSMINISTEERIUM

Kaie Karniol
Peakontrolör
Finantsauditi osakond
Riigikontroll

Teie 30.01.2003 2-7.1-FA/03/127

Meie 13.02.2003 nr I-1.13/ 1315

Kontrollaruande eelnõu "Riigikassa tegevus riigi rahavoogude haldamisel 2002. aastal"

Austatud Pr. Karniol

Käesolevaga esitame omapoolsed kommentaarid ja seisukohad kontrollaruande eelnõus toodud ettepanekutele. Oma vastuskirja oleme üles ehitanud ettepanek-vastus vormis.

- Koostöös pangaga töötada välja aruanne (panga väljavõte), mis näitaks riigieelarve tulude laekumist kogu perioodi lõikes.

  Riigieelarve tulude laekumine ja kulude tegemine toimub ühendkontserni põhimõttel - allkontod on avatud eriliigiliste tulude laekumiseks ning kulutuste tegemiseks kehtestatud liimiitide ulatuses üle pangapäeva jooksul. Pangapäeva lõppedes balansseeritakse tulud/laekumised koondkontole ning koondkonto vahendite arvelt sooritatakse kulutused.
  Oleme seisukohal, et informatsioon ajaperioodi laekumiste osas on kättesaadav ning analüüsitav, kuna kogu kontserni alamkontode lõikes on võimalik suvalise ajaperioodi kohta kasutada konto väljavõtted elektroonselt või paberkandjal. Tulenevalt maksuhaldurite ning teistele riigi tulusid koguvatele riigiasutuste poolt korraldatavast detailsest arvestusest maksuliikide ning pangakontode lõikes, on täieliku ülevaate saamine tuludest, ilma antud asutusi kaasamata, võimatu.
  Kontrolli läbiviimise lihtsustamiseks erinevate kontode sidumine üheks "väljavõtteks" ning antud väljavõttelt teatud (balansserimis)kannete ellimineerimine on pankade esialgsel hinnangul suuremahuline ja kulukas arendustöö, mistõttu tuleb vastav väljavõtete töötlemise funktsionaalsus välja arendada riigikontrolli enda poolt. Riigikassa on valmis riigikontrolli vastava tegevuse juures igakülgselt aitama.

- Jälgida riigieelarve seaduse § 23 lõike 1 täitmist, mille kohaselt ei tohi riigiasutused ilma Rahandusministeeriumi loata alates 01.01.2003 omada krediidi- ega finantseerimisasutustes oma pangakontot.

  Rahandusministeeriumi poolt 2002 4. kvartalis riigiasutustes ja pankades läbi viidud küsitluse tulemusena selgus, et riigikassa kontsernikonto väliselt omavad riigiasutused 1342 arvelduskontot ning kõigi nende sulgemine pole võimalik tänu kontodel toimuvate majandustehingute eripärale, rahvusvahelistest lepingutele, vahendite kuuluvusele jne.
  Probleemi lahendamiseks on Rahandusministeerium alustanud riigikassa arveldussüsteemi ümberkujundamist selliselt, et oleks tagatud riigiasutustel võimalus rahaliste jääkidega kontode omamine riigikassa juures.

Suur-Ameerika 1
15006 Tallinn

Telefon: (0) 611 3558
Faks: (0) 696 6810
http://www.fin.ee

E-post: info@fin.ee
kantselei@fin.ee

Reg. kood 70000272

17.02.2003 2-7.1-FA/03/127-2

Tulenevalt riigieelarve seaduse § 23 lõikest 1, mis võimaldab riigiasutusel erandjuhul krediidiasutuses oma arvelduskontot omada rahandusministri loal ja tingimustel, kehtestatakse rahandusministri käskkirjaga riigiasutuste lõikes tähtajalised arvelduskontode kasutamise load alljärgnevate majandustehingute teenindamise tarbeks:

- erastamistoimingud
- seadusest tulenevate riigitulude (lõivud, trahvid, keskkonnakasutusest laekuv tulu, renditasud) kogumine
- kautsjonid, tagatisrahade hoidmine
- sotsiaalhoolekande asutuste hoolealuste rahade hoidmine
- kohtute ja kinnipidamisasutuste süüdimõistetute rahade hoidmine
- välisesinduste arveldused asukohariikides
- sihtfinantseeritavad eriprojektid

Seisuga 5.02.03 on riigiasutused taotlenud 407 arvelduskonto kasutamise luba. Taotlused pole veel saabunud Kaitse- ja Välisministeeriumilt.

- Loobuda transiitkontodest ning võimaldada seni transiitkontodelt tehtud tehingud teha tava-korras, et tõhustada kontrolli nende väljamaksete üle.

  Transiitkontode süsteem loodi eesmärgiga teostada riigiasutuste palgamakseid selliselt, et isikute lõikes informatsioon ei oleks nähtav riigikassale. Samuti kasutatakse transiitkontosid pangakontolt sularaha väljavõtmiseks, kuna erinevalt kulukontost on antud kontodel tehingute maht piiritletud reaalsete vahendite olemasoluga mitte üldlimiidiga. Kulutuse otstarbe selgitamiseks on asutusel kohustus makse algatamisel kulukontolt transiitkontole kuluartikliga näidata vahendite kasutamise eesmärk

  2003. aasta jooksul planeerib Riigikassa täielikult üle minna riigiasutuste arvelduste korraldamisel internetipõhisele "e-riigikassale". "E-riigikassa" erinevuseks lisaks riigieelarve kulutajatele muutuvast maksete edastamise ja aruandluse keskkonnast, on ka kontseptuaalne kulukontode süsteemi ülesehitus. Senine pankades asutuste lõikes avatud kulu- ja transiitkontode kontsernisüsteem asendub vaid mõne arvelduskontoga pangas ning kogu kliendipõhine limiitide ja kulude arvestus ning maksete töötlemine toimub otse riigikassa süsteemis. Lisaks riigikassa siseste maksete käivitamisele ja pankadevaheliste maksete vähendamisele võimaldab antud tehnoloogiline lahendus sulgeda enamuse praegustest riigikassa kontsernis olevatest arveldusarvetest (s.h. transiitkontod) ja parendada sellega kontrolli kulutuste üle.

- Töötada välja sisemised protseduurireeglid, mis määratleks, milliste väljamaksete puhul ja millises ulatuses tuleb kontrollida maksekorralduse aluseks olevaid algdokumente.
- Kontrollida enne väljamakse tegemist riigieelarvest selle vastavust seadustele ja assigneeringu majanduslikule sisule.
- Järgida kassalise teenindamise eeskirjas (§ 32 lg 1) kehtestatud nõudeid ning mitte aktsepteerida maksekorraldusi, millel esitatud selgitused ei ole vastavuses assigneeringu majandusliku sisuga või ei anna võimalust seda hinnata.

  Riigikassa kontrollib riigieelarvest asutuste poolt tehtavaid väljamakseid kuluartikli majandusliku sisu järgi ning lisaks ka vastavust kõigile täiendavatele klassifikaatoritele (näiteks kulu olemust või allikat, jne). Kontrollifunktsiooni ülesehitus artiklitel ja klassifikaatoritel on tingitud asjaolust, et nendega väljendatakse riigiasutuste standardiseeritud kulude jaotust. Maksekorraldusel olev selgituse väli on eelkõige kasutusel makse saajale informatsiooni edastamise vormina.

  Kindlustamaks riigikassa poolt koostatud eelarvetäitmise aruande vastavust asutuse poolt sooritatud kulutuste korrektse jaotusega majandusliku sisu järgi, toimub vähemalt kord aastas vastavate aruannete võrdlemine ja kinnitamine, kuna eelarvevahendite sihipärase ja seadusliku kasutamise eest on vastutavad vastavate riigiasutuste juhid.

- Töötada välja kord, mille alusel on kulude ümbertõstmine lubatud vaid erandjuhul, näiteks eksimuste parandamiseks.

  Rahandusministri määruse "Kassalise teenindamise eeskirjade" muutmise käigus püüame arvestada Teie poolt esitatud märkusi, mis puudutavad kulude ümberpaigutamist ja taastamist.

  Oleme seisukohal, et tulenevalt riigieelarve kinnitamise protsessist, mille tulemusena eelarvekulude liigendamine artiklite ja klassifikaatorite kaupa, toimub ajalises nihkes eelarveaasta algusest ja konkreetse eelarveaasta eelarveseaduse jõustumisest, ei ole võimalik loobuda täielikult kulude ümbertõstmisest. Tänu alaeelarve puudumisele eelarveaasta alguses ei ole võimalik riigikassal ja asutustel korrektselt kajastada kulutusi "tulevases" alaeelarves kehtima hakkavate artiklite ja klassifikaatorite lõikes. Sellises situatsioonis on riigieelarvest tehtavate kulutuste aluseks eelneval eelarveaastal kehtinud klassifikaatorid ning pärast alaeelarve kinnitamist toimub kulude ümbertõstmine vastavalt jooksval aastal kehtivatele klassifikaatoritele.

  Kulude ümberpaigutamine võimalus peab jääma ka juhul, kui riigiasutusi reorganiseeritakse, näiteks toimub asutuste liitmine või üleviimine teise haldusalasse.

- Kajastada eelarve kulude taastamiseks laekunud rahalised vahendid riigieelarve tuludena.

  Rahandusministeerium kaalub ettepaneku rakendamist 2004 aasta riigieelarve koostamise protsessis.

- Mitte saldeerida riigieelarve finantstulusid ja -kulusid.

  Alates 01.01.2003 on Riigikassa finantsarvestuse korraldamisel kasutusele võtnud varasema lahendusega võrreldes suuremat funktsionaalsust võimaldava programmi SAP. Arvestusprogrammi vahetuse tulemusena on saanud võimalikuks arvestuse põhimõtete ümberkorraldamine, s.h. loobumine finantstulude- ja kulude saldeerimisest.

- Töötada välja sise-eeskiri investeeringute tegemiseks ja nende üle arvestuse pidamiseks, mis muu hulgas kirjeldaks detailselt dokumentide liikumist, protsessis osalejate kohustusi ja vastutust.

  Riigikassa on alustanud kehtivate finantstehingute arvestust reguleerivate raamatupidamise sise-eeskirjade täiendamisega ning tehingute protseduuride väljatöötamisega.

Täname Teid meeldiva koostöö eest auditi läbiviimisel ja loodame edasiviiva koostöö jätkumisele ka tulevikus.

Lugupidamisega

Jaanus Marrandi
Põllumajandusminister
rahandusministri ülesannetes

Aare Järvan
Kantsler

Ü.Mathiesen
6 113 250